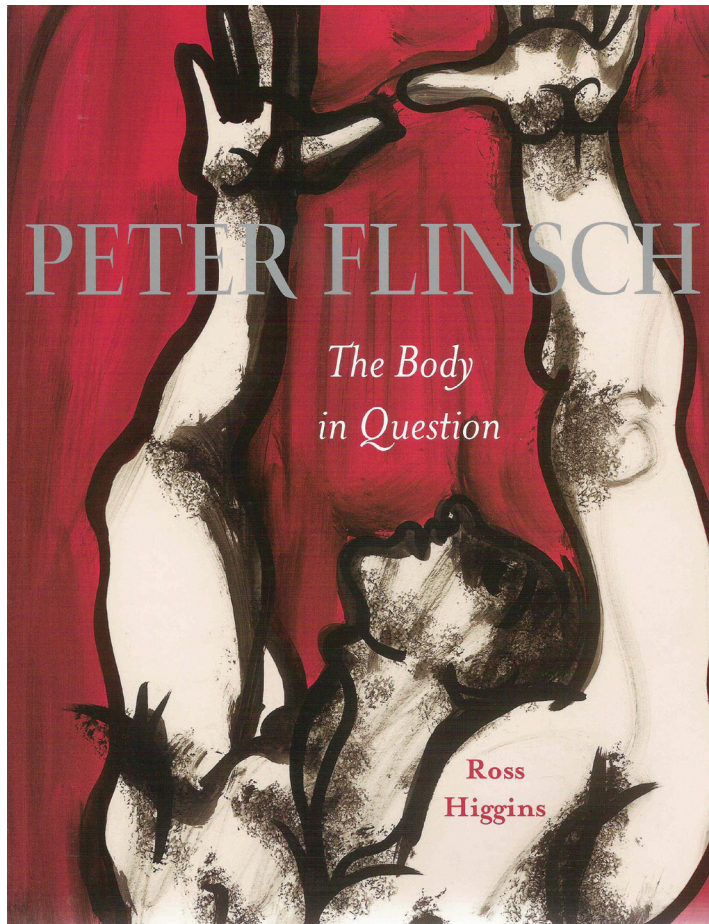

Recension

*Higgins, Ross: Peter Flinsch: the body in question.
Vancouver, Arsenal Pulp Press 2008 (175 sider)*

VED SIDEN AV Tom of Finland, James Bidgood og Tom Bianchi har Peter Flinsch vært en av de mest sentrale homoerotiske pionerene i kunstens verden. I 60 år har den tyskfødte kanadieren viet seg til tegninger, malerier, skisser og skulpturer av sitt begjærs objekt: den mannlige kroppen. ”Jeg er homofil. Jeg elsker menn. Jeg er en skapende kunstner, så selvfølgelig vil følelsene mine komme til uttrykk i kunsten min,” svarte han i et intervju da han ble spurt hvorfor han var så opptatt av menn. Så enkelt kan det være. I slutten av 2008 la Ross Higgins, den kanadiske antropologen, utstillingskuratoren, homoaktivisten siden 1975 og med-grunnleggeren av *Archives gaies du Quebec*, fram en rikt illustrert softcover-katalog om Peter Flinschs liv og verk. Dens tittel er *The Body in Question*. Katalogen i letter-format har ikke som mål å vise hele spennvidden i Flinschs produksjon, men konsentrerer seg om kunstnerens mangesidige portretter av mannens fysikk. Her er det fargestift-, tusj-, pastell- og akvarelltegninger av nakne, delvis avkledd og fullt påkledd menn i alskens stillinger, aldre og settinger. Påfallende er Flinschs forkjærlighet for menn i homososiale omgivelser og kroppsbetonte kontekster: som idrettsutøvere, i badehus, garderober og barer. Foruten 112 store kunstavler i farger og svart-hvitt inneholder katalogen en over 40 siders tett og informativ biografisk skisse over Flinschs utvikling som menneske og kunstner.

Peter Flinsch ble født i Leipzig i 1920. Han vokste opp i en velstående, liberal familie à la Buddenbrooks der kunst spilte en viktig rolle. Hans morfar var Ulrich Thieme, den berømte tyske kunsthistorikeren og grunnleggeren av kunstnerleksikonet *Thieme-Becker*, som fortsatt eksisterer i dag. Skoletiden tilbrakte Peter Flinsch blant annet på reformgymnaset for gutter Schloss Ettersburg i nærheten av Weimar. Han ble som alle andre klassekamerater innrullert i Hitlerjugend, og etter endt skolegang ble han innkalt til militærtjene-

ste. Han tjenestegjorde i det tyske "Luftwaffe", og etter innsatser i Frankrike, Russland og Italia ble han stasjonert i Berlin i 1942. Året etter skulle han bli utnevnt til løytnant, men så inntraff en hendelse som satte en strek i regningen for Flinschs videre militærkarriere og hele hans liv. Fordi han hadde kysset en underordnet soldat under en julefeiring, ble han dømt for brudd på § 175 – den beryktede paragrafen som straffet mannlig homoseksualitet i Tyskland. 22 år gammel ble Flinsch arrestert i militærfengselet Torgau, og etter tre måneder ble han satt fri til "Frontbewährung" – "prøvetid ved fronten". Her tjenestegjorde han i et straffekompani som hadde oppgaven å rense minefelt i Nord-Afrika, og det var et lykketreff for ham at han pådro seg malaria. Hans overordnede skjønnte at han ikke kunne brukes til noe mer, han var ikke en gang egnet til å dø for dem lenger.

Ironisk nok var det den umiddelbare arrestasjonen etter kysset i 1942 som reddet Peter Flinschs liv, for han overlevde krigen og døde ikke – som mange av hans kamerater – i slaget ved Stalingrad. Riktignok ble han tvunget til å stå fram i fengselet to ganger om dagen og vedkjenne seg høyt sin "homoseksuelle forbrytelse" foran samlet mannskap, en aldeles ydmykende tortur. Men hans biograf Ross Higgins gjør et poeng av at behandlingen som ble Flinsch til del, la grunnlaget for hele hans utvikling som selvbevisst homoseksuell mann og kunstner senere: „Når du vet at motstanderne dine allerede har gjort det ytterste mot deg bortsett fra å drepe deg, kan du bare fortsette med kunsten din istedenfor å gå rundt og være bekymret for hvor moralsk identiteten din er" (s. 11).

Etter krigen arbeidet Flinsch først som scenearkitekt i Chemnitz i den sovjetisk okkuperte sonen av Tyskland. Han inngikk et skinn-ekteskap med en lesbisk skuespillerinne som ble en fetert stjerne i slutten av 1940-årene, og flyttet med henne til Berlin. Her ble han kjent med den tre år yngre danseren Heino Heiden, og det var han

som skulle bane vei for Flinsch, både i forhold til arbeidsmuligheter og venner. Han førte ham inn i innflytelsesrike homofile kunstner- og teaterkretser. Flinsch og Heiden ble et par i 1949, to år senere flyttet de til Paris, og i 1953 fulgte Flinsch kjæresten til Canada. Han arbeidet først for Vancouver-balletten og engasjerte seg så i oppbyggingen av det kanadiske fjernsynet CBC (Canadian Broadcasting Corporation) i Montreal, som han arbeidet for som artdirektor til han gikk av med pensjon i 1985. Da Heiden fikk et nytt engasjement ved et tysk operahus og flyttet tilbake til Tyskland i 1960, slo imidlertid ikke Flinsch følge, og det betydde slutten på deres samliv. Men de forble venner, og hver gang Flinsch har reist til Tyskland siden, har han også møtt Heiden. Flinschs egne verker, som fra tidlig på 1950-tallet hovedsaklig ble til i fritiden, er i løpet av årene blitt publisert i mange inn- og utenlandske publikasjoner, og de er blitt vist i flere gallerier verden over – fra New York, San Francisco og Toronto til Berlin, Paris og London.

Peter Flinsch hevder at han i Canada alltid har vært åpen som homofil. Til forskjell fra mange av sine samtidige måtte han ikke gjemme seg bak en heteroseksuell fasade, og den verden han beveget seg i, ga ham mange anledninger til å ha sex med menn. Han registrerte likevel hvor forskjellig Nord-Amerika var fra det han hadde opplevd tidligere. De første årene forekom livet i Canada ham mer naivt og uskyldig enn i Europa. ”Det var før homoseksualitet hadde et navn i Canada,” husker han. Det betyr ikke at homoseksualitet var fraværende, tvert om: ”På den tiden tenkte man ikke så mye på det. Så det var fint å gjøre det” (s. 26). Ross Higgins’ presentasjon av Flinschs livsvei gir et spennende innblikk i den homoseksuelle subkulturens barndomsår i en by som i dag har en av den vestlige verdens livligste homoscener. Den viser også på eksemplarisk vis hvordan en kunstner kan gå sin egen vei, uredde for hva omgivelsene måtte mene og si,

og som etter et langt livs søken og vandring får nyte anerkjennelse og respekt for det han har ytt.

Da han satt fengslet i Tyskland, innrømmet Peter Flinsch senere, kunne han aldri ha forestilt seg at han en dag ville leve åpent som homofil kunstner, levere sine mest personlige kunstneriske uttrykk til offentligheten og attpåtil føle seg forstått. Fra tidlig på 1950-tallet tegnet og malte han i sin fritid, ideene fikk han på vei fra eller til arbeidet og når han hadde en ledig stund. Han fant sine "modeller" på gata, i YMCA's gymnastikksaler og svømmehaller, i forskjellige barer og saunaer, eller han lot seg til og med inspirere av kollegaer på jobben i CBC. For det meste interesserte han seg for atletiske menn, ikke profesjonelle modeller. Det var menn som i hans øyne hadde et naturlig forhold til sin egen kropp. Men like tydelig som Flinschs dyrkelse av det maskuline og hans ønske om å la seg forføre av den muskuløse sportsmannen og kraftige arbeidskaren, blir ømheten for den unge og lengselsfulle drømmeren i bildene hans. Flinsch kan imidlertid også være ironisk. Hans morsomme tegninger fra Montreals homobarer på 1960- og 1970-tallet er et bevis for dette.

Ross Higgins understreker at Peter Flinsch alltid har vært en aktiv deltaker i det omfattende internasjonale sosiale og kulturelle nettverket av homoseksuelle menn som siden 1960-årene har klart å gjennomføre en revolusjon hva den kunstneriske og erotiske visualiseringen av den mannlige kroppen angår. Suksessen Flinsch har hatt med en lang rekke utstillinger verden over, gir Higgins rett, og det gjør også kunstnerens stilistiske variasjonsevne som katalogen dokumenterer. Flinschs bilder er mer enn "nisjekunst". De hører ikke hjemme i noen homoseksuell bås, men er en del av det store hele. Higgins' bok er et vellykket forsøk på å fri Flinschs verk fra redusjonisme. Kunstneren setter tydeligvis selv pris på dette. I et intervju sa han til sin biograf: "Jeg håper at jeg vil oppleve den dagen når den

homofile bevegelsen blir en del av samfunnsordningen. Det ville være fantastisk, men selvfølgelig har det ikke skjedd ennå. Det enkle faktum at du holder på å granske arbeidene mine, er likevel enda et skritt som gjør homofil kultur til en akseptert del av samfunnet” (s. 53).

Håpet og optimismen er Flinsch ikke alene om. Den New York baserte kunstneren og historikeren Jonathan Ned Katz uttalte i et intervju i *The Gay & Lesbian Review* for ikke så lenge siden (jan./feb. 2010): ”Jeg tror at i løpet av de kommende årene vil kunst av kunstnere som er påvirket av LHBT-bevegelsen, endelig få sin rettmessige plass i kunstens verden, på lik linje med kunst av afroamerikanere, kvinner og feminister (kvinnelige og mannlige) som nylig, om enn sent, har blitt anerkjent.” Ross Higgins’ kunnskapsrike og innsiktsfulle presentasjon av Peter Flinschs liv og kunst er et virkningsfullt bidrag til fremme av denne prosessen. Den fortjener mange lesere, og ikke minst kan kjøperne av katalogen glede seg over et vell av vakre, intense og følsomme bilder: et kaleidoskop av mannlig sensualitet og mann-mannlig begjær som har funnet sitt kunstneriske uttrykk i løpet av de siste 60 årene – vår egen nære fortid.

POSTSKRIPTUM: Peter Flinsch døde 30. mars 2010 i Montreal, 90 år gammel. Det var nettopp den dagen den unge kanadiske regissøren Alistair Newtons nyeste performance ”The Loving Stranger”, som bygger på Flinschs levnetsløp, hadde premiere.

RAIMUND WOLFERT